

ATTUNDA TINGSRÄTT

PROTOKOLL

2017-11-29

Handläggning i
Sollentuna

Aktbilaga 59

Mål nr

Ä 9267-16

Handläggning i parternas utevaro

RÄTTEN tillika PROTOKOLLFÖRARE

Rådmannen Nils Sjöblom

PARTER**Sökande**

EVA Maria Lindholm, 19690504-0165

Ymervägen 12 B

182 67 Djursholm

Ombud: Advokaten Christian Luthman och jur.kand. Lars Törner Larsson

Box 7543

103 93 Stockholm

Motparter

1. Per JOHAN Olofsson, 19740909-7156

Sveavägen 32

182 60 Djursholm

Ombud: Advokaterna Linda Friberger och Viktor Österberg

Advokatfirman NORDIA

Kungsportsavenyn 1

411 36 Göteborg

2. Christina Brock

Medborgare i USA

Adress okänd

SAKEN

Adoption

Eva Lindholm har yrkat att hon ska få tillstånd att adoptera ADRIAN Johan Magnus Lindholm, 150831-2590.

Adrian Lindholms far Johan Olofsson har motsatt sig att tillstånd till adoptionen ges.

Den 9 november 2017 hölls sammanträde i ärendet.

Dok.Id 758640

Postadress

Box 940

191 29 Sollentuna

Besöksadress

Tingsvägen 11

Telefon

08-561 696 03

E-post:

arendeenhet.attunda.tingsratt@dom.se

www.attundatingsratt.domstol.se

Telefax

08-561 695 01

Expeditionstid

måndag – fredag

08:00–16:30

Efter ytterligare skriftväxling har Eva Lindholm yrkat att det i ärendet genom dom ska fastställas att hon är Adrian Lindholms mor.

Tingsrätten meddelar följande

BESLUT

1. Eva Lindholms ansökan om tillstånd att få adoptera Adrian Lindholm avslås.
2. Eva Lindholms yrkande att det i ärendet genom dom ska fastställas att hon är Adrian Lindholms mor avvisas.

Skäl

Bakgrund

Eva Lindholm fick tillsammans med sin före detta man en dotter år 2009. År 2012 började Eva Lindholm och hennes före detta man undersöka möjligheterna att anlita en s.k. surrogatmor. År 2014 skiljde sig Eva Lindholm från sin före detta man.

Johan Olofsson har en son och en dotter från ett tidigare äktenskap födda 2005 och 2009.

I början av sommaren 2014 inledde Eva Lindholm och Johan Olofsson ett förhållande. Ett par månader senare åkte Eva Lindholm och Johan Olofsson till en klinik i Kalifornien i USA där Johan Olofsson lämnade spermier. Senare kom Eva Lindholm och Johan Olofsson i kontakt med en förmedling som bistod dem med en surrogatmor – Christina Brock.

Genom en dom från en domstol i Kalifornien den 24 juni 2015 fastställdes att Eva Lindholm var legal förälder (*legal parent*) och rättslig vårdnadshavare till det barn som

Christina Brock förväntades föda mellan den 1 juli 2015 och den 1 oktober 2015 med beräknad nedkomst den 4 september 2015.

Den 31 augusti 2015 födde Christina Brock en pojke – Adrian Lindholm. Såväl Eva Lindholm som Johan Olofsson befann sig på sjukhuset vid födseln. Barnet överlämnades till dem och de reste tillbaka till Sverige i september 2015 tillsammans med Adrian Lindholm.

I Sverige ombesörjde Eva Lindholm att Adrian Lindholm – som är amerikansk medborgare – fick ett fullständigt personnummer. Senare beslutade socialnämnden i Danderyds kommun (socialnämnden) att tillfälligt placera Adrian Lindholm hos Eva Lindholm.

Sedan parterna kommit hem till Sverige flyttade Johan Olofsson, Eva Lindholm, deras barn från tidigare äktenskap och Adrian Lindholm samman. I början av sommaren 2016 tog förhållandet slut och Johan Olofsson och hans barn från tidigare äktenskap flyttade ut från Eva Lindholm och hennes dotter. Adrian Lindholm bodde kvar hos Eva Lindholm och har bott hos henne sedan dess.

I maj 2017 genomgick Johan Olofsson en rättsgenetisk undersökning som visade att han var Adrian Lindholms far. I juni 2017 väckte Adrian Lindholm talan mot Johan Olofsson och yrkade att denne skulle förklaras vara hans far. I september 2017 avstyrkte socialnämnden bifall till adoptionsansökan. Genom dom den 17 oktober 2017 förklarades Johan Olofsson vara Adrian Lindholms far. Domen har vunnit laga kraft.

Den 23 oktober 2017 väckte Johan Olofsson talan mot Christina Brock och yrkade att han skulle tillerkännas ensam vårdnad om Adrian Lindholm (tingsrättens mål nr T 9139-17). Genom beslut den 20 november 2017 vilandeförklarades vårdnadsålet till dess adoptionsfrågan slutligen avgjorts.

Tingsrättens överväganden

Surrogatmoderskap föreligger om en kvinna föder ett barn som tillkommit genom att ett ägg från en annan kvinna efter befruktning utanför kroppen har förts in i hennes kropp. Surrogatmodern har till skillnad från den kvinna vars ägg kommit till användning ingen genetisk koppling till det barn hon föder. Givetvis får den man vars spermier befruktat ägget en genetisk koppling till barnet.

En surrogatmoder betraktas som barnets mor (se 1 kap. 7 § föräldrabalken). Detta är ett utflöde av den i svensk rätt sedan länge rådande s.k. mater est-regeln som innebär att det är den kvinna som föder barnet som ska betraktas som barnets mor. Mater est-regeln är så grundmurad i svensk rättsuppfattning att regeln får betraktas som internationellt tvingande. Ett utländskt avgörande enligt vilket en annan kvinna än den som födde barnet betraktas som barnets mor lär därför inte kunna erkännas i Sverige. (Se SOU 2016:11 s. 494, jfr dock Bogdan i SvJT 2002 s. 745 ff.) Det är alltså Christina Brock som är Adrian Lindholms mor.

Tillstånd till adoption kan inte komma ifråga med mindre det är lämpligt att den äger rum. Tillstånd får ges, såvitt nu är av intresse, endast om adoptionen är till fördel för barnet samt sökanden har uppfostrat barnet eller vill uppfostra det. (Se 4 kap. 6 § första stycket föräldrabalken.)

Eva Lindholm har uppfostrat Adrian Lindholm och det råder ingen tvekan om att hon har för avsikt att fortsätta med det.

Eva Lindholms och Johan Olofssons förhållande har av allt att döma varit stormigt och det råder i dag en konflikt mellan dem. Parterna har kritiserat varandras uppträdande såväl under som efter förhållandet. Eva Lindholm har också beskyllt Johan Olofsson bl.a. för bristande engagemang och intresse när det gäller Adrian Lindholm. Johan Olofsson har beskyllt Eva Lindholm bl.a. för att ha motarbetat hans försök att etablera

kontakt med Adrian Lindholm. Parterna har åberopat bl.a. vittnesattester till styrkande av sina påståenden.

Tingsrätten finner inte meningsfullt att i detalj redogöra för parternas konflikt och de beskyllningar de riktat mot varandra. Det är tillräckligt att konstatera att det inte finns stöd för slutsatsen att Eva Lindholm skulle vara olämplig som förälder och att adoptionen av det skälet inte skulle vara till fördel för Adrian Lindholm. Visserligen har bifall till ansökan avstyrkts av socialnämnden men inte på den grunden att Eva Lindholm skulle vara olämplig som förälder. Som grund för sitt avstyrkande har socialnämnden i stället hänvisat till att ”det finns en fader i landet som också önskar bli vårdnadshavare”. I sammanhanget bör även påpekas att det heller inte framkommit något konkret som ger vid handen att Johan Olofsson skulle brista som förälder.

Johan Olofsson har inte del i vårdnaden och hans samtycke krävs således inte för att Eva Lindholm ska få tillstånd till att adoptera Adrian Lindholm (se 4 kap. 5 a § andra stycket föräldrabalken). Av förarbetena följer att största hänsyn ska tas till den uppfattning som en förälder utan del i vårdnaden ger uttryck för (se NJA II 1917 s. 486 och 1950 s. 60).

Ett bifall till ansökan skulle inte förändra det faktum att Johan Olofsson är Adrian Lindholms biologiska far. Däremot skulle i princip alla rättsliga band mellan Johan Olofsson och Adrian Lindholm oåterkalleligt strypas. Johan Olofsson skulle inte kunna anförtros vårdnaden om Adrian Lindholm, bli boendeförälder och Adrian Lindholm skulle heller inte ha rätt till umgänge med honom. (Se 4 kap. 8 § föräldrabalken, prop. 1971:143 s. 71 f. och 1975/76:170 s. 15 och 177.) Visserligen skulle Adrian Lindholm möjligen kunna tillerkännas viss umgängesrätt med Johan Olofsson med stöd av bestämmelserna om umgängesrätt med annan än en förälder i 6 kap. 15 a § andra stycket föräldrabalken. För att sådant umgänge ska komma till stånd krävs emellertid att socialnämnden för talan om det. Huruvida en sådan talan skulle föras vet man naturligtvis inte med säkerhet. Eftersom det sålunda finns risk för att ett bifall till

adoptionen skulle leda till att Adrian Lindholm i praktiken går miste om sin far kan det med fog sättas ifråga om den på sikt skulle vara till fördel för Adrian Lindholm.

Frågan om tillstånd till adoption ska ges för mindre barn trots att en förälder som inte har del i vårdnaden har motsatt sig ansökan har varit föremål för Högsta domstolens prövning vid några tillfällen (se NJA 1952 s. 293, 1952 s. 587, 1965 s. 256 och 1987 s. 116). I rättsfallen från 1950-talet avslogs ansökningarna främst med beaktande av att en adoption skulle hindra umgänge mellan barnet och föräldern. Högsta domstolen har senare påpekat att vid bedömning av äldre förarbeten och rättspraxis, hänsyn bör tas till att lagstiftningen om umgänge mellan föräldrar och barn år 1983 ändrades på så sätt att lagtexten inte som tidigare ger uttryck för en ensidig föräldrarätt utan mer understryker barnets behov av umgänge med sina föräldrar. I viss utsträckning torde dock, enligt Högsta domstolen, liknande synpunkter ha påverkat även äldre lagstiftning i ämnet. (Se NJA 1987 s. 116 med där gjorda hänvisningar till förarbeten.) I de rättsfall tillstånd till adoption medgetts synes huvudorsaken ha varit föräldrarnas bristande engagemang i barnets fostran och utveckling.

I samtliga fall som nämns ovan var det fråga om män som velat adoptera sina fruars hemmavarande barn i tidigare äktenskap och relationer. Det saknades skäl att befara att ett avslag till ansökningarna skulle resultera i dramatiska förändringar i barnens tillvaro eftersom det fanns goda skäl att utgå ifrån att barnen under alla förhållanden skulle fortsätta bo och växa upp tillsammans med sina mödrar.

Förhållandena i förevarande fall är annorlunda eftersom det är svårt att överblicka vilka konsekvenser för Adrian Lindholm som skulle inträda för det fall tillstånd till adoptionen nekas. Eva Lindholm skulle dock – i likhet med vad som skulle gälla för Johan Olofsson om tillstånd till adoptionen ges – inte kunna tillerkännas några rättigheter eller skyldigheter som förälder och Adrian Lindholm skulle inte ha rätt till något umgänge med henne om man bortser från bestämmelserna i 6 kap. 15 a § andra stycket föräldrabalken. Eva Lindholm har fungerat som Adrian Lindholms mor i hela hans liv. Det kan mot den bakgrunden ifrågasättas om ett avslag på adoptionsansökan

skulle vara till fördel Adrian Lindholm. Samtidigt måste beaktas att Johan Olofsson bodde tillsammans med Adrian Lindholm under hans första tid i livet. Johan Olofsson har således också fungerat som Adrian Lindholms förälder. Dessutom har Adrian Lindholm och Johan Olofsson ostridigt träffats ett par gånger på senare tid. Någon laglig möjlighet att i ärendet fatta beslut med innebörden att både Eva Lindholm och Johan Olofsson erhåller rättslig status som Adrian Lindholms föräldrar finns inte.

Enligt 6 kap. 2 a § föräldrabalken ska barnets bästa vara avgörande för alla beslut om vårdnad, boende och umgänge. Bestämmelsen är enligt sin lydelse endast tillämplig vid beslut enligt 6 kap. föräldrabalken. Det står emellertid klart att barnets bästa även måste beaktas vid beslut om adoption (se t.ex. NJA 1987 s. 116).

Principen om barnets bästa tillämpad i förevarande ärende innebär att ansökan ska bifallas om det kan anses vara förenligt med Adrian Lindholms bästa, dvs. endast om ett bifall framstår som ett för honom bättre alternativ än att avslå ansökan. Med beaktande av att Johan Olofsson, som är Adrian Lindholms far, har motsatt sig att tillstånd till adoptionen ges och med hänsyn tagen till de långtgående rättsverkningar som en adoption innebär kan inte tingsrätten se att så skulle vara fallet. Det kan därmed heller inte anses vara lämpligt att adoptionen äger rum. I detta har tingsrätten beaktat att Johan Olofsson till skillnad från Eva Lindholm – såvitt framkommit – har en genetisk koppling till Adrian Lindholm.

Det anförda innebär att Eva Lindholms ansökan om tillstånd att få adoptera Adrian Lindholm ska avslås. Med hänsyn till de motstående intressen som i ärendet föreligger kan ett sådant beslut inte anses stå i strid med rätten till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Vid denna bedömning saknar tingsrätten anledning att pröva om det även på andra grunder finns skäl att avslå ansökan.

Eva Lindholms fastställelseyrkande kan inte lagligen prövas inom ramen för detta ärende. Yrkandet ska följaktligen avvisas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 406)

Ett överklagande ställs till Svea hovrätt och ska ha kommit in till tingsrätten senast den 20 december 2017. Prövningstillstånd krävs.

Som ovan

Nils Sjöblom

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - BESLUT I TVISTEMÅL OCH ÄRENDE (prövningstillstånd krävs)

Den som vill överklaga tingsrättens beslut ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till tingsrätten.** Överklagandet prövas av den hovrätt som finns angiven i slutet av beslutet.

Överklagandet ska ha kommit in till tingsrätten **inom tre veckor** från beslutets datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i beslutet.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i hovrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Hovrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står tingsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till hovrätten varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. det beslut som överklagas med angivande av tingsrättens namn samt dag och nummer för beslutet,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av tingsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet,
5. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Ytterligare upplysningar lämnas av tingsrätten. Adress och telefonnummer finns på första sidan av beslutet.

Om ni tidigare informerats om att förenklad delgivning kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.